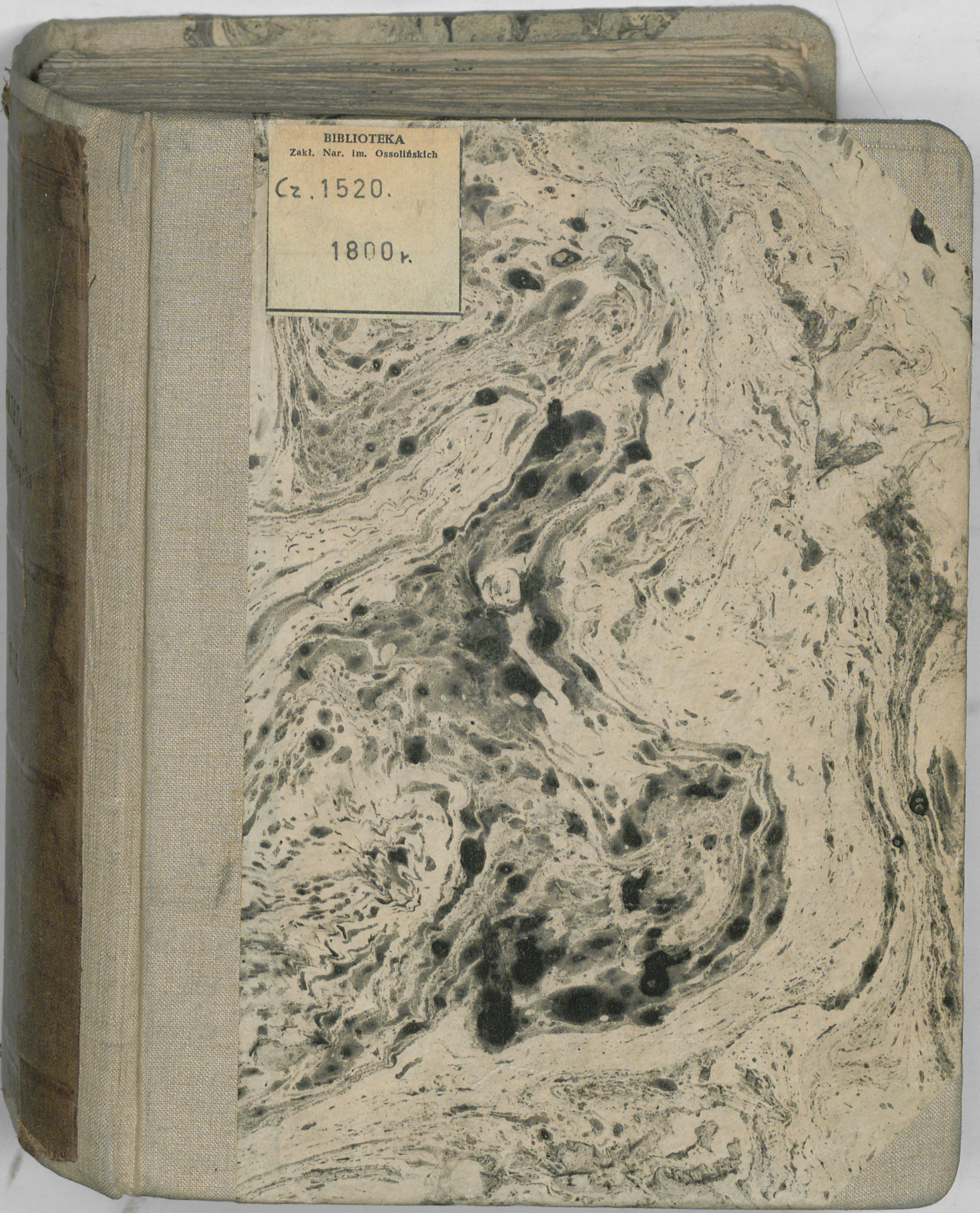
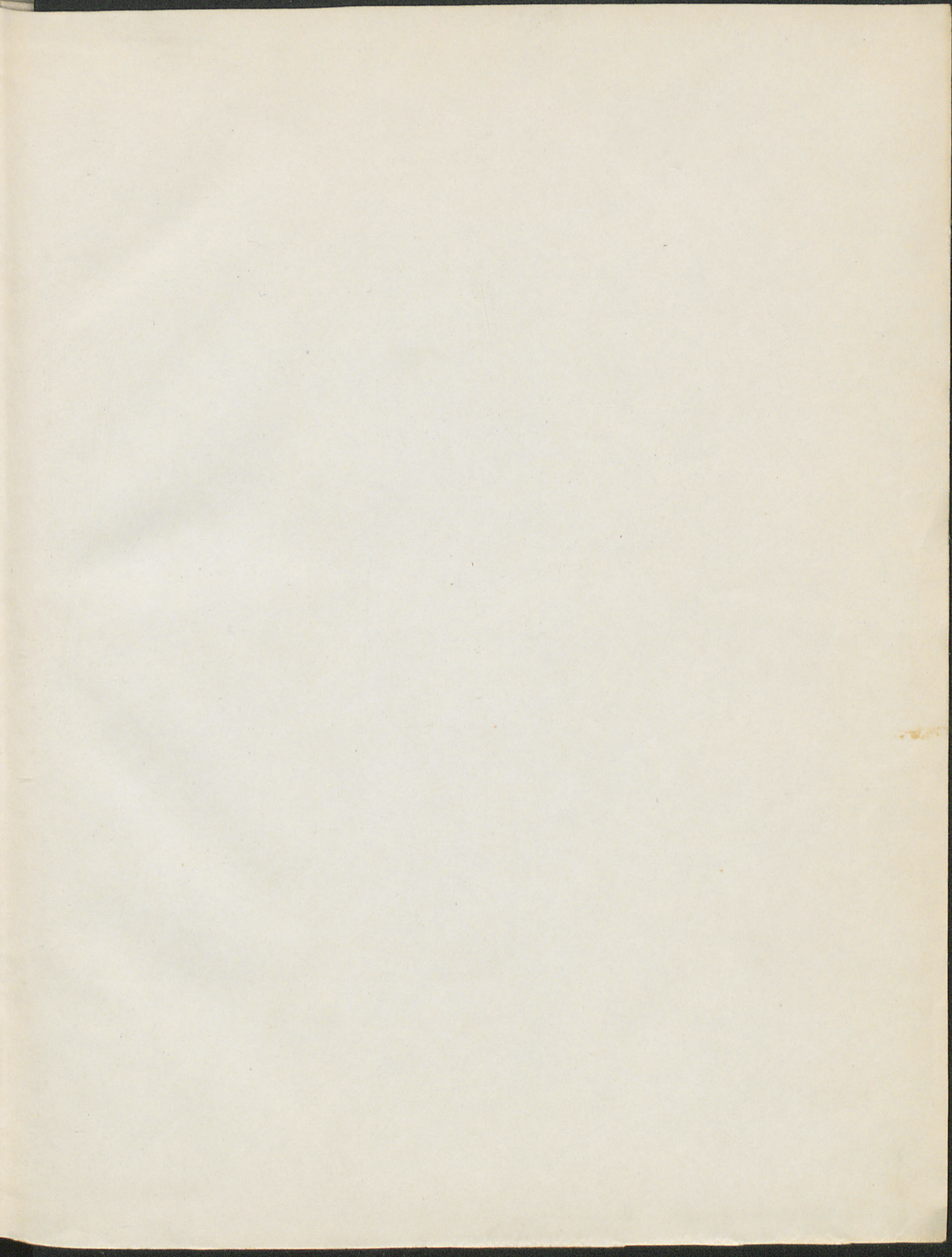

BIBLIOTEKA
Zakł. Nar. im. Ossolińskich

Cz. 1520.

1800 r.

GAZETA KORRESPONDENTA WARSZAWSKIEGO Y ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 3. STYCZNIA ROKU 800. w PIĄTEK.

z Paryża dnia 16. Grudnia.

Na dniu 14. w wieczor o godzinie 7. na zgromadzeniu obu kommissyow Ciała Prawodawczego u Konsula *Bonaparte*, nowa konfytucya została przyjętą i od każdego członka podpisaną, poczym nastąpił wybor Konsulow konfytucyinych przez 50. członkow obu kommissyow prawodawczych. *Bonaparte* teraz na czele Rządu stojący, miał za sobą wszystkie kreski. *Cambaceres* i *Lebrun*, mieli za sobą w każdej kommissyi 21 kressek. *Cambaceres* bywszy członek konwencyi narodowej jeden z naybiegleyszych ludzi w administracyi sprawiedliwości, jest autorem planu więgi praw cywilnych. *Lebrun* minister interesow zagranicznych za dawney konwencyi, zna dokładnie wszystkie dawniejsze i nowsze prawa. Mianowanie iego na Konsula sprawiło przyjemną radość w bankierach, zaufanie iakie wiadomości iego w interesach fkarbowych wzbudziły w powszechności, ma już wpływ pomyślny na stan handlu naszego. Fundusze publiczne podniosły się wyżej jednym frankiem i 25 centimes, a papiery konsolidowane stoją dziś na 21. frankow i 25. centimes. Od roku 1789. był on używany w różnych wydziałach tyczących się administracyi i fkarbu, gdzie wiele talentow okazał.

Nazajutrz obie kommissye uchwały rzeczą nagłą, aby na miejsce Rządu tymczasowego, wprowadzić zaraz Rząd pewny i niezmienny, z podaniem ludowi do przyjęcia. To przyjęcie nie będzie się odbywać w zgromadzeniach pierwiastkowych, lecz w każdym okręgu Rzpłtey będzie otworzona księga do do zapisania przyjęcia lub odrzucenia, a w niej każdy obywatel w trzy dni po ogłoszeniu konfytucyi w głównym miejscu kantonu zdanie swoje zapisze. Każdy departament powinien w 14. dniach po ogłoszeniu konfytucyi zakończyć zbieranie głosow w administracyi centralney. Na mocy rozrządzenia kommissyow prawodawczych, Konsulowie ogłosili już Narodowi Konfytucyą przez oddzielną proklamacyą. W niej wyrażają „iż konfytucya zniósła wszelką niepewność w ia-

kier rząd tymczasowy zostawił stosunki wewnętrzne zewnętrzne i wojenne Rzpłtey, iż postawioną jest na poświęconych zasadach reprezentacyi, wolności i równości, i że rewolucya zupełnie już teraz ukończoną została.

OSNOWA KONSTYTUCYI

TYTUL I.

o Używaniu Praw ogółu Obywatela.

1.) Rzeczpospolita *Francuzka* jest jedna i nierozdzielna; Ziemia iey. w *Europie* podzielona jest na Departamenty i Okręgi. 2.) Każdy we *Francyi* zrodzony bawiący i mający lat 21. który się wpisze w księgę swojego Okręgu. a nadto jeszcze który przez cały rok wciąż zamieszkał na gruncie Rzpłtey, jest *Obywatелем Francuzkim*. 3.) Cudzoziemcy stają się *Obywatелами Francuzkimi*, gdy po skończonym 21. roku oświadczą chęci w tey mierze swoje, i wciąż przez lat 10. zamieszkać we *Francyi*. 4.) Prawo Obywatela utracą się przez naturalizacyą w krajach obcych, przez przyjęcie iakiego urzędu lub pensyi od Mocarstwa zagranicznego, przez wniście do towarzystwa zagranicznego utrzymującego różnicę urodzenia, nakoniec przez fkarzanie na kary cielesne lub nieślawę przynoszące. 5.) Używanie Praw Obywatela zawieszonym zostanie przez bankructwo, przez bezpośrednie odziedziczenie majątku bankruta, przez służbistość, przez pensyą, przez wyrok sądowy, oskarżenia i wyrok zaoczny. 6.) Prawo Obywatela pozyskuje się przez jedno-roczone zamieszkanie w iakowym Okręgu, przerywa się zaś przez jedno-roczną nieobecność w tymże okręgu. 7.) Obywatele każdego okręgu wybiorą z pośród siebie dzielącego obywatela, którego sądzą być nayzdolniejszym do sprawowania interesow publicznych. Z takowey listy okręgowey będą wybierani urzędnicy okręgowi. 8.) Członki listy okręgowey przez wybor z pośród siebie dzielącego członka, utworzą drugą listę departamentową, z ktorey urzędnicy departamentowi wybrani zostaną. 9.) Obywatele listy departamentowey wybiorą podobnie z pośród siebie dzielącego członka, przez co formuje się trzecia lista Narodowa umieszczająca w sobie obywatelow zdolnych do sprawowania urzędow narodowych. 10.) Co trzy lata Obywatele *Francuzcy* zwo-

łani zostaną, dla zapelnienia przez nowe wybory próżnych miejsc sprawionych w 3 listach przez śmierć lub nieprzytomność nie z zawołania na urząd pochodzącą. 11.) Mogą także wyłączyć z listy obywateli, których nie zechcą utrzymać, i zastąpić ich przez innych w których większe zaufanie mają. 12.) Jednak przez zupełną tylko większość głosów może być obywatel z listy wymazany. 13.) Niepoczyta się jeszcze za wymazanie z listy, kiedy kto w innej liście do urzędów wyższych lub niższych nie jest umieszczonym. 14.) Wpisanie do listy wyborowej potrzebne jest tylko dla tych urzędów publicznych, względem których Konstytucja lub prawo wyraźnie to zaleca. Listy wyborowe mają być pierwszy raz w roku 9. Rzpłety wygotowane, a ci obywatele, którzy przy pierwszym wprowadzeniu władz Konstytucyjnych wybrani zostali, muszą koniecznie w pierwsze listy wyborowe być wpisani.

Tytuł II. Senat Konserwatorów.

15.) Senat konserwatorów składa się z 80. członków, którzy nie zostaną z urzędów ruszani, ale je dożywotnie sprawować będą, i przynajmniej 40. lat mieć powinni. W samym początku senat ten 60. tylko członków liczyć będzie, w ciągu zaś roku 8go dojdzie do liczby 62, w ciągu 9go do liczby 64, i tak zawsze przez coroczne dwoma członkami pomnażanie, w ciągu pierwszych lat 10. dojdzie do liczby 80.— 16.) Sam senat wybierać będzie senatorów z 3. kandydatów, z których Ciała Prawodawcze jednego, Trybunat drugiego, a Pierwszy Konsul trzeciego podadzą. Kiedy z powyższych władz dwie jednego kandydata zgodnie podadzą, na owczas senatowi nie pozostanie wybor jak tylko pomiędzy dwoma ubiegającymi się, kiedy zaś wszystkie trzy władze na jedną osobę zgodzą się, naowczas senat przyjąć ją musi. 17.) Kiedy Pierwszy Konsul bądź po upływie swojego urzędowania, bądź przez dymisję wyjdzie z swej dośkońności, na owczas staie się prawnie i nieodzownie Senatorenem. Dwaj pierwsi Konsulowie mogą w przeciągu miesiąca, który nastąpi po ukończeniu ich urzędowania, zasiąść miejsce w senacie, do tego jednak nie będą koniecznie obowiązani. Jeżeli jednak złożą urząd Konsularski na owczas nie wchodzi do senatu. 18.) Senator niemoże być wybranym na żaden inny urząd publiczny. 19.) Utworzone po departamentach na mocy artykułu 9go listy, posłane będą senatowi, który z nich uformuje listę Narodową. 20.) Z niej wybierze prawodawców, trybunów, Konsulów, sędziów trybunatu kassacyi, i kommissarzów obrachunkowych. 21.) Potwierdzi albo zniszczy wszystkie uchwały, które mu przez Trybunat albo Rząd wystawione będą jako przeciwnie Konstytucyi. Do tego należą także i listy wyborowe. 22.) Na utrzymywanie senatu przeznaczone będą pewne dobra narodowe, a każdy senator odbierać będzie 20tą część pensyi Pierwszego Konsula. 23.) Sessye senatu nie będą publiczne. 24.) Wychodzący Konsulowie *Sieyes* i *Roger Ducos* mianowani są członkami senatu konserwatorów, a wspólnie z 2gim i 3cim mianowanym przez niniejszą Konstytucyą Konsu-

lem wybiorą większość senatu, który potym sam siebie dopełni i powierzone mu wybory przedsięweźmie.

Tytuł III. Władza Prawodawcza.

25.) Żadne nowe prawo nie może być ogłoszone, kiedy nie jest od Rządu proponowane, do Trybunatu odeślane i przez Ciała Prawodawcze dekretowane. 26.) Rząd podaje projekta swoje na artykuły zrezygowane, może je w ciągu roztrząsania nazad cofnąć, a odmienione znowu proponować. 27.) Trybunat składa się z 100 członków, którzy przynajmniej 25 lat mieć powinni, Ci corocznie w piątej części odnowieni być mają, i na nowo obranymi być mogą, dopoki tylko na liście narodowej zostawać będą. 28.) Trybunat roztrząsa prawa proponowane, przyjmuje je lub odrzuca, i wysła 3 mowców z pośród siebie, którzy przed Ciałem Prawodawczym wystawiają powody do postanowienia prawa; i bronią onych. Trybunat może zaskarżyć przed senatem listy wyborowe i akta Ciała Prawodawczego tudzież Rządu, jako przeciwnie Konstytucyi. 29.) Może przedłożyć życzenia swoje względem praw, postanowionych lub postanowić się mających, względem bezprawio, któreby znieść potrzeba, względem popraw we wszystkich częściach Administracyi, te jednak nie mogą się rozciągać do spraw cywilnych lub kryminalnych, od sądów zawisłych. Takowe jednak życzenia nie pociągają za sobą żadnego koniecznego skutku i nieobowiązują żadney władzy do czynienia nad nimi rozważeń. 30.) Kiedy Trybunat zalimituje sessye swoje, na owczas może mianować Kommissyą z 10. do 15. członków, którzy jeżeli tego znajdą potrzebę, zebrać się mogą. 31.) Ciała Prawodawcze składa się z 300. członków najmniej 30. lat mających, którzy corocznie w piątej części odnowieni będą. Pomiędzy niemi musi się znajdować przynajmniej jeden Obywatel z każdego departamentu. 32.) Wychodzący z ciała Prawodawczego członek, dopiero po upływie jednego roku może znowu wnieść do niego, może jednak zaraz wybranym być do Trybunatu lub na inne urzędy publiczne. 33.) Sessya Ciała Prawodawczego zaczyna się z dniem 1. *Primaire* (22. Listopada) każdego roku i trwa tylko przez cztery miesiące, może jednak w dalszych 8. miesiącach przez rząd nadzwyczajnie być zebrany. 34.) Ciała Prawodawcze stanowi względem przyjęcia Praw przez sekretne krelki, a bez żadnego roztrząsania swoich członków względem projektów które przez mowców Trybunatu i Rządu przed nim zostaną roztrząsane. 35.) Sessya Trybunatu i Ciała Prawodawczego będą publiczne, na żadney jednak sessyi więcej nad 200. słuchaczów przytomnych nie będzie. 36.) Pensya Trybuna jest 15. tysięcy, a Prawodawcy 10. tysięcy franków. 37.) Każdy dekret ciała prawodawczego musi być oznajmiony przed Konsulem Pierwszym na 10. dni przed jego rozestaniem, jeżeli ten w przeciągu tym czasu nie zaskarży go przed Senatem jako przeciwny Konstytucyi. Po ogłoszeniu jednak Prawa, zaskarzenie to nie

może nastąpić. 38.) Pierwsze odnowienie Ciała Prawodawczego i Trybunatu dopiero w 10. roku nastąpi.

Tytuł IV. Rząd.

39.) Rząd składać *Trzej na 10 lat mianowani i znowu mogący być obranymi Konsulowie*. Każdy z nich obierany będzie oddzielnie z różnicą iako *Pierwszy Drugi Trzeci* Konsul. Konstytucya mianuje extymczasowego Konsula *Buonaparte Pierwszym Konsulem*, Ob. *Cambaceres Drugim*, a Ob. *Lebrun Trzecim Konsulem*. Na ten ieden raz *Konsul Trzeci* jest tylko na lat 5 mianowany 40.) *Pierwszy Konsul* ma swoje oddzielne urządowanie i zatrudnienia, w których jeżeli tego zażądzie potrzeba, na krotki czas przez iednego z kolegów swoich zastąpić bym może. 41.) *Pierwszy Konsul* ogłasza Prawa, mianuje i zrzuca podług upodobania członków Rady Stanu, Ministrów, Posłów, Officerów fity lądowej i morskiej, członków administracyow, i kommissarzow rządowych przy Trybunałach. Postanawia także wszystkich sędziow cywilnych i kryminalnych (z wyjąciem tylko sędziow pokoju i sędziow Trybunału kasacyj) nie może ich iednak składać z urzędu 42.) Winnych czynnościach Rządowych obay inni Konsulowie mają głos radzący, podpisują akta rządowe dla wskazania obecności swojej, mogą kiedy chcą zapisać w protokule zdania swoje, wola iednak *Pierwszego Konsula* rzecz rozstrzyga. 43.) *Pierwszy Konsul* ma w 8 roku pensyą 500000. frankow, a drudzy po 150,000. 44.) Rząd proponuje prawa, i czyni potrzebne rozrządzenia do wykonania onego. 45.) Administruie dochodami i wydatkami krain stosownie do prawa, które corocznie oznacza ilość onych. Ma dozór nad mennicami, których wydanem w cyrkulacyą, stopą, wagą i sięplem prawa rozrządza. 46.) Jeżeli Rząd poweźmie wiadomość o iakowym spilkku przeciw krainowi, na owczas może wydać rozkazy aresztowania przeciw osobom podeyrzanym o knowanie onych lub ich uczęstoictwo, gdy iednak te w przeciągu 30 dni po swoim areszcie nie będą przed sąd stawione, lub na wolność wypuszczone, na owczas minister, który podpisał rozkaz do aresztu, zostaje winnym samowolnego uwięzienia. 47.) Rząd czuwa nad wewnętrznym i zewnętrznym bezpieczeństwem krainu, rozrządza siłą lądową i morską, tudzież kieruje niemi. 48.) Gwardya Narodowa czynna, jest podległa ustawom Administracyi publiczney, mieyscowa zaś podlega tylko Prawom. 49.) Rząd utrzymuje stosunki polityczne z obcemi Mocarstwami, prowadzi negocyacye, zawiera konwencye przedugodne, i podpisuje lub rozkazuje podpisywać wszystkie Traktaty Pokoju, Przymierza, Neutralności i Handlu. 50.) Wypowiedzenie wojny, tudzież traktaty pokoju, przymierza i handlu będą na wzor praw proponowane, roztrząsane i dekretowane. Roztrząsania te iednak za żądaniem Rządu tak w Trybunacie iak w Ciele Prawodawczym odprawiać się będą w sefitych sekretnych. 51.) Tajne artykuły pokoju nie mogą w niwczym niszczyć artykułow iawnych. 52.) Pod

dyrekcyą Konsulow znajdować się będzie *Rada Stanu*, która projekta do praw i urządzenia administracyi publiczney układać będzie, i złożyć zawady iakie się w administracyi okażą. 53.) Z tej Rady Stanu wybierani będą Mowcy którzy w imieniu Rządu mówić będą w Ciele Prawodawczym. Do obrony projektu Prawa nie będzie więcej przez Rząd wysłanych iak trzech Mowców. 54.) Ministrowie trudnić się będą wykonaniem praw i urzędzeń. 55.) Zaden Akt Rządu nie będzie mieć wagi bez podpisu Ministra. 56.) Jeden z Ministrów ma mianowicie dozór lkarbu publicznego, wydatkow i przychodow, nie może iednak dozwolić aby było cokolwiek zapłaconym iak 1) na mocy prawa i nie więcej nad zamiar przeznaczony iego. 2) Na mocy wyroku Rządu, 3) na mocy rozkazu przez iednego Ministra podpisanego. 57.) Rachunki każdego Ministra podpisane przez niego, będą ze wżysłtkiemi lczegulami ogłoszone. 58.) Rząd wybierać będzie członków Rady Stanu i Ministrów iedynie tylko z *listy Narodowej*. 59.) Administracye okręgowe i departamentowe, których członki z wspomnianych listow wyżej wybrani być powinni, będą Ministrom podlegać. (Dalszy ciąg w Dodatku.)

Z osnowy tej konstytucyi widzieć iasno można iak wielce ta od trzech poprzednich jest odmienną. — *Buonaparte* oświadczył, iż sądzi obowiązkiem *Pierwszego Konsula* być ciągłym negocyatorem wewnątrz i zewnątrz krainu. Zaden Generał przed przyjęciem konstytucyi nie może się ztąd oddalić. — Uważamy (mowi *Przyjaciel Praw*) iż wiele wołka do *Paryża* przybyło. Oczekujemy na iedną operacyą, której potrzebę dni 18 Fructidora i 19. Brumaire wykazały. Byłoby nieprzyzwoitością oznaymić nasze domyśly, lecz życzymy bardzo, aby się sprowadziły. — Tenże Dziennik mowi. W Niemczech wszyscy pokoy za rzecz pewną mają. Zasady już są gotowe i zapewne rząd *Francuzki* oznaymi nam tę nowinę po swojej instalacyi. To jest powszechną wieścią, to jest powszechnym życzeniem. Inni przeciwnie sądzą to być zawczesnym życzeniem. — Słysząc na nowo, iż wszelkie prawa rewolucyjne za wprowadzeniem nowej konstytucyi zniszczone zostały.

Dalszy ciąg mowy Ob. *Boulay de-la-Meurthe*: — Zgromadzenie Konstytucyjne światleyse i odważniejsze od tych które po nim nastąpiły passowało się z tym potokiem nie mogąc go nigdy zatrzymać; położyło wielkie zasady Rzpltey; Samowładność Narodową zupełną i proporcjonalną Praw równość, oraz Rząd Reprezentacyjny. Lecz wprowadzonemu Rządowi brakowało podziału i trwałości; był przytym w złe ręce oddany, i to było pierwszym naszych nieszczęśliwości zródłem; dwie znakomitsze władze postawione w stanie

wzajemney niezgody, prowadziły z sobą zapalczywą wojnę, która się na upadku konfytucyi skończyła. Po iey upadku nastąpiły nayokropniejsze burze; dla ich uspokojenia zrobiono drugą konfytucyą która została od Ludu przyjętą, lecz własnym oney autorom zdawała się być tak niepodobną do skutecznego, iż nawet niechcieli z niey uczynić próby i na iey miejsce ułożyli Rząd nazwany Rewolucyjnym, a który stał się naystraszniejszą i nayszkodliwszą tyranią iaka kiedy lud mógł uciskać.

Po długim pasmie nieszczęść i zbrodni pokazała się trzecia Konfytucya, w której łono lud iak do naypewniejszego uciekał się schronienia, lecz zamiastco w nim miał doznać spoczynku i wolności, nie znalazł tam jeszcze iak tylko dalszy ciąg nieszczęśliwych skutkow niewoli.

Jakaż jest tylu nieszczęść przyczyna? ta, iż od zaczęcia Rewolucyi jeszcześmy nie mieli Rządu. Dwie znaczniejsze fakcy statecznie się temu opierały; fakcyja Royalistów i fakcyja Demagogow. Pierwsza złożona z ludzi niewidzących w Narodzie iak tylko własność dziedziczną krola i mały liczbę uprzywilejowanych familiow, nie może znościć, ani nawet pojąć wyobrażenia o samowładności ludu i Prawowności. Jest to w ich oczach próżną marą, którą chceć okazać rzeczywistością, jest powstawać przeciwko prawdziwey samowładności, niszczyć prawa własności, i procz ich zabobonnego prawda, wszystko jest zburzeniem, nieładem, niesprawiedliwością i łotrstwem.

Fakcyja Demagogow lubo się partyą ludu byćd mieni, niemniej przeciwne sobie nienawidzi partye. Składa się mianowicie z tych którzy straciwszy wszystkie cnoty i wstydu wędzidla, i wjdząc się ze wszystkich dobrych towarzystw wyrzuconemi, przechodzą do tej fakcyi ażeby iey użyć za narzędzie postrachu i zemsty przeciwko okrywającej ich sprawiedliwej pogardzie; z tych którzy dla swoich z przyrodzenia nienawistnych i szkodzących skłonności, stają się naypierwszemi żywiołami Towarzystwa którego potrzebą jest oskarżać, oczerniać, a nawet własne rozdzierać członki; z tych co uniesieni niepohamowaną posiadania żądzą, a niezdolni do przemysłu i pracy, nie mogą się wznieść iak tylko za pomocą partyi nie mającej żadnego ani na własność ani na przystoynność względu; z tych co dręczeni chęcią rządzenia, a nie mając na dopięcie tego zamysłu iak tylko nadętą nieumiejętność, i wyuzdaną bezczelność, nie mogą się wznieść iak tylko za pomocą fakcyi, dla ktorej każde wy-

obrażenie przystoyności, umiarkowania, i większość talentow jest naturalnie obrzydłe; z tych nakoniec, którzy przez cały bieg rewolucyi splamieni występkami, i będąc postrachem swoich współziomkow, niewidzą dla siebie zasłony iak tylko w stanie powszechnego nieładu i odurzenia.

Ta partya wszędzie w bardzo mały znajduie się liczbie, lecz gwałtownością namiętności wiedzona, fzałmoce się z niewypowiedzianym uporem używając na przemian zuchwałości i obfudy; zamieniała się w gwałtowną fektę, a w tym wspieraną była niedołężnym i fałszywym przemysłem innego rzędu ludzi którzy niniemając się naylepszymi filozofami, myśleli zacząwszy od *Francyi*, naturę ludzką przerobić, chcieli przywiązać Narod do systematow zupełney iednostayności i przywidianego wydoskonalenia, a przez to dostarczyli tylko okrutnym Demagogom sposobow intolerancyi i przesładowania.

Sieyes postanowił być wnieść w rząd prostych obywatelow i oddalić się do małego wioski o pułtrzeciej mili od *Paryża* leżącej w lasku *Verrieres*, gdzie miałby się (jak oświadczył) za szczęśliwego, skromną wieyką ucztą uraczać czasem swoich przyjaciół. Po naymocniejszych uczynionych mu przez *Buonaparte* przełożeniach i zakłęciach, wszedł nakoniec do senatu konserwatorow, dokąd go nowa konfytucya powołaue, a ktorej znieszczenia oporem swoim bronić zaraz z początku będzie.— Wielu sądzi, iż mało członkow z ostatniego Ciała Prawodawczego wniydzie do nowego składu, Konsulowie postanowili wybrać wszystkich Znakomitych Mężow, którzy z burzow rewolucyjnnych uratować się mogli.— *Porcher* członek kommissyi Rady 500 obiał urząd ministra sprawiedliwości po *Ob. Cambaceres*.

Buonaparte chce mianowicie zwrocić uwagi swoje na naywiększe miała handlowe we *Francyi*, i wszystkich przyłożyć starań do podzwignienia handlu. Słychać, iż niektórych obywatelow z *Lionu* wezwie na pierwsze urzędy w kraju.— *Tronchet* i *Lecoulteux* wniyda do senatu konserwatorow.

Jeden oddział z 25. tysięcy żołnierzy tu się teraz znajdujących, odprawił rewia na polu marsowym przed *Generalem Lefevre*. Woysko to pozostanie w *Paryżu* aż do zupełnego wprowadzenia nowej konfytucyi. — *Ex-Dyrektor Barthelēmi* otrzymał już miał wolność powrocenia do *Francyi* — Ponieważ prawa do tych czas używane nie są dostateczne mi do utrzymania karności na okrętach wojen-

nych, przeto Rząd umocował komendantów eskadr i dywizyjow do użycia potrzebnych w tej mierze środków. — Ob. *Lamey* wydał tu Ode Niemiecką, a Kaznodzieja Protestantki *Marragon* Łacińską na pochwałę *Buonaparty*. — Sztab główny *Maseny* pojechał prosto przez *Berne* do armij *Włoskiej*. — Bywszy General *Ferrand* który się tyle wstawiał pod *Jemmappes* i *Valenciennes*, ma być na nowo w armij użytym.

Ob. *Bignon* mianowany jest sekretarzem legacji w *Berlinie* na miejsce Ob. *Colchen* który urzędu tego nie przyjął.

General *Grigni* wydał proklamacją w *Nantes* w której ogłasza, iż z niechęcią dowiedział się o wielu bezprawiach popełnionych przez Suanow w ciągu zawieszenia broni. Rozkazuje przeto aby uważano za kroki nieprzyjacielskie wszelkie uciemiężenia przez Suanow popełniane w wybieraniu bydła, pieniędzy etc. Bądźmy gotowemi żołnierze (mowi on) do pozyskania mocą, pokoju którego General en chef pragnął pozyskać dobrocią i przekładaniami. — W *Molizernes* Szuani rozstawili się w kwaterach zimowych, i w różnych miejscach które ogłosili w stanie oblężenia szanować się zaczęli — Podług dzienników tutejszych *Anglia* nowe siły uzbraja do poparcia flonienia którego *Bridport* krąży ciągle przed *Brest* z znaczną flotą. — Z *Angers* pod dniem 11 t. m. pisano, „Mamy tu wiadomość, iż emigranci drugie wylądowanie pod *Quiberon* ni wycięci zostali.

Przyjaciel Praw przyrzeka naszym damom, iż wkrótce i one także otrzymają konstytucją małżeńską, która ogłosi deklaracją praw kobiet. — Nasza armia *Włoska* ciągle doznaje niedostatku żywności i innych potrzeb. Na dniu 24. główna jej kwatera była w *Loano*. Tymczasem listy *Włoskie* oddają wielką sprawiedliwość Generalowi *Championet*, wyjechał on już przez *Nicę* do *Paryża*. — Umarł tu w tych dniach Gen: *Kilmaine*. — Kommissya Rady 500 zniósła prawo względem nieograniczonej kaprow wolności. Szrodek ten może mieć wpływ do powszechnej pacyfikacji. — Taż kommissya uchwaliła co następuje: „Ponieważ niemożna być dosyć gorliwym do wprowadzenia w wykonanie zawartych w imieniu i pod zaręczeniem Rzpltey *Francuskiej* traktatów, równie tak do użycia środków do powszechnego pokoju przyłożyć się mających, przeto uchwalamy, iż kawalerowie *Maltańscy* *Francuscy* w kapitulacji *Malty* umieszczeni, mogą do *Francji* nazad powrócić. Jeżeli dobra ich nie są tamże sprzedane, mają na-

nazad wnieść w onych posiadłość, lub za nie być nadgrodzonemi.

Podług Redaktora wysłano z *Anglij* na morze śródziemne 6 regimentów do opanowania jeżeli to bydl może *Malty*. — W *Moguncyi* zapowiedziano familiom urzędników Elektora, iż ich majątek zostanie skonfiskowanym, jeżeli nie wyjadą z miasta. — Mowią, iż los *Napper Tande*go tymczasowo został rozstrzygniętym. Ma on zamiast kary śmierci bydl przeprowadzonym do zamku *S. Jerzego* w *Szkocyi*. — Minister wojenny dawał obiad dla Generała *Maseny* i zbiegłych patryotów *Włoskich*. Zdaie się, iż Rzplta *Cisalpińska* zostanie znowu przywroconą.

Dziennik *Bien Informé* wyraża co następuje. „Gdyby wam taki nadzwyczajny Obywatel ważne uczynił przysługi, gdyby was z niewoli nawet oswobodził, szanujcie charakter jego, lecz nadewszystko lekajcie się jego talentów. Biada wdzięcznym Narodom. Oddają one wszystkie prawa swoje w ręce tego, który im jedno tylko prawo nadał. Knią dla siebie własne kajdany. Psują przez nadto przesadzone zaufanie wielkiego człowieka, na którego szacunku przestać im należało. — *Xawery Audouin* jeden z skazanych na deportację został dobrze przyjętym od *Buonaparte*. Konsul przyrzekł mu, iż będzie użytym, gdyż ci wszyscy powołani do urzędów zostaną, którzy zdadność i cnoty posiadają, niech będą iakie chcą ich polityczne opinie.

z *Hagi* dnia 17. Grudnia.

General *Brune* jeszcze tu nie przybył iak oznajmiono przez ostatniego kuryera; Zdaie się przeciwnie iż zostanie w *Paryżu* aż do momentu gdy nowa konstytucja ogłoszoną będzie, i nie przyjedzie tu aż dnia 22. t. m. Chociaż przybyło w tym tygodniu kilku przewodników tego Generała iako kuryerowie, uważano jednak że wszystkie depesze które oni wzięli, były podpisane do Generała *Verdiere*, a żadne do naszego Rządu. — Statecznie tu mniemają, iż nasza Konstytucja dozna wielkich odmian, i że władza wykonawcza z małej liczby osób będzie wybrana.

Wojska *Francuskie*, które do *Kolonij* przybyły, odebrały rozkaz wrocenia się nazad do krajów Rzeczypospolitey *Batawskiej*. Większa część emigrantów *Belgickich* na mocy traktatu w *Campo Formio*, pozyskała teraz pozwolenie wrocenia do oyczyzny.

z *Kopenhagi* 3. 21 Grudnia.

Posel *Francuski* Ob. *Grouvelle* wyjechał ztąd na dniu dzisiejszym wraz z małżonką swoją i sekretarzem *Guillaume*, który tu nie dawno kuryerem od polsa naszego w *Paryżu* był przysłany.

Oto jest osnowa mowy którą Poseł ten miał do Króla na audyencyi pożegnania. „N. Panie. Rząd Rzpltey *Francuzkiej* wzywa mnie na inne poselstwo. Zegnaj przeto W. K. Mość. Procz dowodow ciągłego przywiązania Rzeczypospolitey, które W. K. Mość wyczytasz w liście mnie przywołującym, muszę korzystać z tey okoliczności dla wyrażenia W. K. Mci tych sentymentów iakimi się w tym momencie Rząd *Francuzki* powołuje.

Konsulowie Rzpltey przeięci są ważnością obowiązkow, iakie z wysokimi ich urzędami są ziednoczone. Poftanowili wypełnić z największą wiernością wszelkie obowiązki które na nich wspólne prawo Narodow, i oddzielne na Traktatach gruntuiące się prawo wkładają. Osobista ich moralność kocha takowe zasady. Ich rozum spostrzega w nich prawdziwy filar potęgi. Opinia publiczna bardziey ich wiąże iak kiedy. Silną ręką dźwigneli znowu Konsulowie sztandar wiary publiczney. Wystawiają go *Europie* z większym ieszcze ukontentowaniem niż sztandary zwyciężkie sławy. Bodayby *Europa* haślowi temu odpowiedziała.

Stali w takowych przedsięwzięciach i przekonani, iż rzetelność rzetelnością tylko uzaiemniona być może. Konsulowie Rzpltey oddalają od siebie N. Panie wszelką myśl troskliwości i wątpliwości o skłonnościach Waszey Król: Mci ku *Francyi*, a jeżeli iakowe przypadkowe zdarzenia wzbudziły nieufność i naruszyły dobrą harmonią między *Francją* i Waszą Król: Mcią, Konsulowie takowych zdażeń winę składają na przeszłe okoliczności, które służyły tylko fzcze gulnie do wzbudzenia szkodliwych przesadow. Dziś mają iedynie przed oczami wielki interes który zaleca utrzymanie zobopolnego związku fzcześliwej harmonii. Te są rzetelne ich życzenia. Mam się za fzcześliwego N. Panie, iż mogę złożyć uroczyfte ich w tey mierze zaręczenie.

Co się mnie tyczy Nayiaśnieyszy Panie (kończąc poselstwo którego długi zawod tylu cierniami był uflany) sumnienie moje mówi mi, iż nie za innemi szedłem zasadami iak za temi, które rząd moy mieć za honor sobie poczytuje. Przekonany iż prawdziwy sposob dobrego porozumienia na tym się zasa dza, aby się z otwartością tłumaczyć, nie uitałem nic takiego, co prawdą być sądziłem. Powiedziałem ią z uczuciem, iakie wzbudzać zwykła, i iako obywatel który wpierwey wznosi myśl ku oyczyźnie swojej, niż agent który tylko swoją powinność odbywa. Nakoniec zawsze byłem przekonany, iż nie należy być rrofkliwym o uchybienie w podobaniu się, kiedy można przyflęć uczynić, a dzięki dobro-

ci Króla rownie iak rozsądkowi iego Ministrow, mogłem często podchlebiać sobie iż uflużyłem, bez ściągnięcia urazy. — Proszę W. K. Mci przyiąć z dobrocią wyrazy moiego głębokiego szacunku, rownie iak życzenia które mi dla dobra iego i familij W. K. Mci iestem przeięty.

Od gronic Austryackich dnia 14. Grudnia.

Nasze Damy na honor Arcy-Xcia Karola wymyśliły nowy rodzaj Orderu złotego Krzyża, którego iedna stro na iest biała z napisem: *Chwała dla Oswobodziciela*, druga żółta lub czerwona z napisem: *Germania*. Ta moda tak iest powszednia, iż Rzemieślnicy nie mogą wyflarczyć wżyskimiż żądaniom.

W *Węgrzech* wielka iest radość z powodu wyprawy W. Xieźny *Rosyjskiej* małżonki Arcy-Xiążęcia *Palatyna*. Inwentarz zajmuie 20. arkuszy w następujących tytułach. — 1.) Naczynia kościelne do odprawiania służby Bożej. — 2.) Bryllanty i kamienie kosztowne. — 3.) Serwisy złote, srebrne i porcelanowe ze wżyskimiż do gotowalni należytościami. — 5.) Garderoba złożona z wspaniałych sukien *Rosyjskich* i *Węgierskich*. — 5. Rekvizyta do łózka z rzadkiego płotna i muszlinu. — 6.) Meble rzadkiey wartosci. — 7.) Naczynia kuchenne i inne ruchomości.

Od granic Rosyjskich dnia 14. Grudnia.

Arcy-Xiąże *Palatyn Węgierski* i W. Xieźna małżonka, przejeżdżali dnia 12. t. m. przez *Mitawę*. Ludwik XVIII. zaprosił ich na wieczere. Arcy-Xieźna dała Xieźniczce *d'Angoulême* na podarunek ślubay kosztowne futro w zamian za kawtyer porcelanowy który iey ta Xieźniczka posłała do *Peterzburga*.

W naybardziey zyznych okolicach południowej *Syberyi* przy granicy *Chinjskiej* mają być podług ukazu Imperatorskiego osadzeni, abszeytowani żołnierze, na wygnanie skazani, i poddani na rekruta przeznaczeni. Z takowych ludzi ma być Kolonia założona,

z Frankfortu dnia 10. Grudnia.

Od dnia wczorayszego mówią tu o nowey wyprawie do której *Francuzi* czynią przygotowania. Około 10. lub 12. tysięcy ludzi z *Armij Rosyjskiej* odebrali rozkaz ażeby za naypierwższym znakiem byli do marszu gotowi. Mniemanie iest powszedne, iż to woysko przeznaczone iest do środka *Francyi*. iako potrzebne gdy nowa Konstytucya ogłoszona zostanie.

Anglia wzięła na swoy żoład 8. tysięcy ludzi woyska *Mogunckiego*, to iest 4. tyfiące regularnego, i tyleż z powszedniego powstania. Mowią iż to mocarstwo wchodzi w tymże samym zamiarze w ugodę z wielu innemi Xiążętami *Niemieckimi*.

Dnia wczorajszego widzieliśmy tu kuryera *Hiszpańskiego* przejeżdżającego z *Paryża* do *Wiednia*.

Czytamy w *Gazecie Kaffelkiej* pod Artykułem z *Wiednia* co następuje. .. Podług naszych polityków nowa rewolucya *Paryzka* sprowadzi nam nowe sytema. Zupełnie zapomniony Traktat w *Campo Formio* zostanie na nowo roztrząsanym. Lecz łatwo domyślić się można, iż ten Traktat w wielu rzeczach nie będzie za zasadę wzięty, z przyczyny, iż stan posiadłości w *Włoszech* zupełnie jest zmieniony, iż odyzylkaliliśmy nazad nie tylko nasze Prowincye, ale też wiele innych. W reszcie zda się, iż na przyszłą wiosnę zawarty będzie pokoy powszechny. Hr. de *Lehrbach* który był Ministrem *Austriackim* na kongresie w *Rastad* wezwany został do ministerium interesów Rzeszy dla pracowania nad nowym projektem pokoju. Niektórzy politycy mniemają, iż nastąpi sekularyzacya generalna, lecz tylko w małych częściach krajów Duchownych, a mianowicie w tych które się będą mogły przyłożyć do zaokrąglenia posiadłości, względem czego już powiększey części nastąpiła zgoda. Naywiększa przeszkoda na tym się zasadza, iż *Rossya* chce dla siebie zatrzymać wyspy bywšie *Weneckie*, i ieden port morza śródziemnego. Podług iednego tajemnego Artykułu przymierza między Imperatorem *Rossyjskim* i Krolem *Neapolitańskim*. Krol ten ma ustąpić *Rossji* miasta i portu *Gaety*, pod tym warunkiem zaręcza wszystkie kraie Krolowi *Neapolitańskiemu*, który procz tego przy powszechnym pokoju otrzyma nadgrody w krajach Papieżkich; na mocy tego *Rossya* wspólnie z Krolem obeymie *Gaetę*, a poddani *Rossyjscy* w krajach *Neapolitańskich* równo z poddanymi Krolewskimi traktowani będą; zabezpieczone im jest w *Gaecie* wolne sprawowanie obrządku ich Religii, oraz wystawienie kościoła *Greckiego* i utrzymywanie Biskupa. Dla zapewnienia spokojności publiczney i władzy Krolewskiej, *Rossya* utrzymywać będzie w *Gaecie* garnizon z 8 tysięcy ludzi złożony, a w porcie tego imienia dwa linowe okręty i 4 fregaty, które Krol podług swojej woli i potrzeby będzie mógł użyć. — Ten pewności w wyliczeniu tych szczegółów okazany, zda się zapowiadać, iż autorowi ich znaiome są transakcye o których dotąd Publiczność nie wiedziała. Czas okaże do jakiego stopnia te wypisy są autentyczne.

Szef brygady *Duroc* na wyjeździe z *Berlina*, wziął on z sobą szacunek wszystkich, którzy go poznali. Ma dopiero lat 25. a pomimo tak młodego wieku i tak wielkiego w nim doświadczenia i wysokiey rangi, jest bardzo skromnym. Znajdował on się na wszelkich zabawach dworskich prywatnych i obywatelskich. Rana jego odnawia mu się, dla tego przymuszony był zasięgnąć rady tutejszych lekarzów. Spodobały mu się szarfy *Pruskie* i wziął ich z so-

bą dwie do *Paryża* dla siebie i dla Konsula *Buonaparte*. Oglądał wszystkie osobliwości *Berlina*, i wiele się przyłożył do składki dla ubogich na koncercie w tym celu dawanym przez kapelę Krolewską w domu opery. W *Potsdamie* kazał się zaprowadzić do grobu *Fryderyka II*.

z *Ratyzbony* dnia 16. Grudnia.

Xiążę *Suwarow* *Italickoy* wyjeżdżając z *Klasztoru Prifening* w którym mieszkał, zostawił tam przez zapamięnienie piękny Soliter szacowany 15. tysięcy rublow. Zakonnicy odebrali mu go iak nayspieszniey przez kuryera. — Wszystkie wojska *Rossyjskie* wyszły już z tego miasta, a szpitale w tych dniach do *Czech* wyprowadzone będą.

z *Brünn* dnia 25. Grudnia.

Podług listów prywatnych z *Wenecyi*, *Kardynał Archetti* ma mieć dotąd naywięcey za sobą kreskę na dostojność Papieską. Jest on teraz w 68. roku życia. — Podług nayswieższych listów od granic *Tureckich*, *Basza Oglu* pokazał się z znacznym wojskiem nie tylko pod *Nisą*, ale nawet pod *Semendria*. *Basza Belgradzki* uzbraja się mocno i już miało przyjść do spotkania się między obu wojskami w *Semendryi*.

Przypomnienie znaczniejszych zdarzeń roku zeszłego 1799.

Mieściec Styczeń. — Dnia 1. Przybył do *Paryża* Adjutant Generała *Championneta* z chorągwiami zdobytymi na armij *Neapolitańskiej*, i z wiadomością o zupełnym oney zniszczeniu. — Dnia 2. Ministrowie *Francuzcy* na Kongresie *Rastadzkim* podali Deputacyi *Rzeszy* Notę zapytującą się o powody wkraczania do krajów *Niemieckich* *Rossyjskiego* wojska. — Dnia 4. Generał *Brune* przybył do *Hagi* na obięcie komendy nad wojskiem *Batawskim* po Generale *Hatry*. — Dnia 11. *Francuzi* weszli do *Kapui*. — Dnia 16. Porta nakazała *Posłowi Batawskiemu*, ażeby wyjechał z *Konstantynopola*. — Dnia 19. Xże *Maxymilian Jozef* objął rządy nad *Palatynatem* i *Bawaryą*. — Dnia 22. *Francuzi* weszli do *Neapolu*. — Dnia 25. Unia *Irlandyi* z *Anglią* w Parlamencie *Irlandzkim* odrzucona. Tegoż dnia w *Augusta* porcie *Sycylijskim* zamordowano Kommissarza *Francuzkiego* *Sucy* i jego Sekretarza, oraz kilkunastu chorých żołnierzy którzy płynąc z *Alexandryi*, przymuszani byli unikając burzy, do tego portu zawinąć. — Dnia 28. Wojsko *Francuzkie* pod komendą Generała *Dallemagne* zajęło twierdzę *Erenbreitslein*. Tegoż dnia Minister *Francuzki* *Marragon* poprzestał swoich dyplomatycznych związków z miastem *Hamburgiem*. — W

pierwszych dniach tegoż miesiąca, obiedwie Rady Prawodawcze *Francuzkie* potwierdziły Traktat z *Szwajcaryą* względem korpusu posiłkowego z 18. tysięcy wojska. — W tymże czasie Dyrektoryat *Francuzki* odebrał *rapporta* o zwycięstwach swojej armij w *Egipcie*.

Luty. — Dnia 4. Generał *Francuzki Serrurier* odmienia rząd w Rzeczypospolitej *Lukaskiej*. — Dnia 14. Na publicznej audyencji w Dyrektoryacie *Francuzkim* Generał legionu Cudzoziemskiego *Kniaziwicz*, składa chorągwie wojsku *Neapolitańskiemu* zabrane. — Dnia 16. *Sir Sidney Smith* wyjechał z *Konstantynopola* na obcięcie komendy nad siłą morską nad brzegami *Syrii* i *Egiptu* krążącą. — Dnia 20. w *Peterzbргу* odprawiła się ceremonia zaręczyn *Arcy-Xcia Jozefa Palatyna* z *Alexandrą Pawłowną* najstarszą Imperatora *Rosyjskiego* córką. Tegoż dnia *Bank Amsterdamski* zamienił się w *Narodowy*. — Dnia 28. Generał *Macdonald* przybył do *Neapolu* na obcięcie komendy po *Generale Championnet*.

Marzec. — Dnia 1. wojska *Francuzkie* pod komendą *Generała Vandamme* w liczbie 25 tysięcy ludzi przeszły prawy brzeg *Renu* przy *Kehl*, a dnia 5. 6 tysięcy pod *Bazyłą*. — Tegoż *Francuzi* poddali wyspę *Korsu* przez kapitulacyą. — Tegoż *Parlament Angielski* odrzucił większością głosów tyle razy popierany projekt *P. Wilberforce* względem zniesienia handlu *Murzynow.* — Dnia 2. Generał *Bernadotte* wezwał twierdzę *Filipsburg* do poddania się. — Dnia 3. *Król Sardyński* po opuszczeniu swojego Państwa przybył do *Cagliari*. — Dnia 5. *Arcy-Xiaże Karol* w swojej proklamacyi zachęca wojska *Cesarzkie* do odparcia wojska *Francuzkiego* z krajów *Niemieckich*. — Dnia 7. Generał *Masena* zdobył stołeczne miasto *Gryzonow*, zabrał *Generała Auffenberg* i 3. tysiące jeńców w niewolę. *Generałowie Demont* i *Oudinot* osobne otrzymali korzyści. — Dnia 12. Dyrektoryat *Francuzki* donosi *Ciału Prawodawczemu* o pobudkach rozpoczęcia wojny z *Austryą*, *Neapolem*, *Toskanią* &c. Tegoż dnia uchwalone wypowiedzenie wojny. — Dnia 13. Gwałtowny pożar spalił 1500. domów w *Konstantynopolu*. — Dnia 14. Bitwa pod *Martinenbruck* i *Zerneš* przez *Generała Lecourbe* stoczona. — Dnia 22. Wielka bitwa pod *Osterach* między *Arcy-Xięciem Karolem* i *Generałem Jourdan*. — Dnia 24. Wojska *Francuzkie* pod komendą *Generała Miollis* zajęli miasto i port *Liurny*. — Dnia 25. *Francuzi* pod dowództwem *Generała Gauthier* wkroczyli do *Florencyi*. — Tegoż, pra-

wo wojenne wprowadzone do *Irlandyi*. — Tegoż bitwa pod *St. Martin* w *Szwajcaryi*, w której *Generał Lecourbe* zabrał 7. tysięcy jeńców, i 25. armat. Tegoż i następującego dnia bitwa pod *Weroną* i *Legnace*, w której *Francuzi* zdobyli 4000 jeńców, 12 armat, i 3. tysiące ludzi położyli na placu. — W tychże samych dniach wielka bitwa pod *Stokach* i *Osterach*. *Generał Jourdan* zabrał w niej 5. tysięcy jeńców. Te bitwy stoczone były o jedynymże czacie w linii 200 mil rozległej. — Dnia 26. *F. M. Suwarow* przybył do *Wiednia*.

Kwiecień. — Dnia 3. Generał *Jourdan* opuścił armią *Dunaju*. — Dnia 5. krwawa bitwa pod *Weroną* i *Villafranca*. — Dnia 6. główna kwatery armij *Dunaju* przeniosła się do *Strazburga*. — Dnia 8. wszelkie czynności dyplomatyczne z *Francuzami* w *Raśtad* ustały. — Dnia 10. Generał *Bernadotte* złożył komendę lewego skrzydła armij *Dunaju*. — Dnia 11. Generał *Melas* przybył do *Werony*, a Generał *Kray* oddał mu komendę nad wojskami *Austryackimi*. — Dnia 13. Generał *Austriacki Naundorff* zdobył *Szaffuzę*. Tegoż dnia *Hr. Metternich* wyjechał z *Raśtad*. — Dnia 14. *F. M. Suwarow* przybył do *Werony* i objął nad armią *Włoską* komendę. — Dnia 19. ogłoszono w *Raśtad* tajemne artykuły traktatu w *Campo Formio* dnia 17. Października 1797. — Dnia 21. podpisana kapitulacya miasta i cydadelli *Bresciana*, w której znajdowało się 1000. *Francuzow* pod komendą *Generała Bouzet*. Tegoż dnia podpisany Traktat przyłączenia *Gryzonow* do *Helwecyi*. — Dnia 25. ostatnia Nota *Ministrów Francuzkich* w *Raśtad*, w której protestują się przeciwko zgwałceniu miejsca kongresu. — Dnia 26. flotta *Francuzka* z 25. wojennych okrętów i 8. fregat złożona, wypłynęła z portu *Bresleńskiego*. — Dnia 27. *Xże Toskański* przybył do *Wiednia*. — Dnia 27. i 28. wielka bitwa nad *Addą* w której *Generał Francuzki Serrurier* dostał się do niewoli. — Dnia 28. *Pełnomocnicy Francuzcy Roberjeot* i *Bonnier* pod *Raśtad* zamordowani. — Dnia 30. twierdza *Orzinovi* poddała się wojsku *Austriackiemu*. Tegoż dnia bitwa pod *Lutziensleig* i *Zerneš*, w której *Generał Lecourbe* znakomite odniósł zwycięstwo. (Reszta potym.)

D O D A T E K

DO

GAZETY KORRESPONDENTA

Z WARSZAWY DNIA 3. STYCZNIA ROKU 1800. w PIĄTEK.

z Paryża d. 18. Grudnia.

Dalszy ciąg Konstytucyi Francuzkiey.

Tytuł V. — o Trybunałach.

60. Każdy okrąg powiatowy ma jednego lub kilku sędziów pokoju wybranych przez obywatelów na trzy lata. Główniejszym ich obowiązkiem jest godzić strony, a w przypadku gdy się pogodzić niechcą, ciż sędziowie namawiają je ażeby sobie wybrały arbitrow. 61.) Do spraw cywilnych są Trybunały pierwszej instancyi i Trybunały appellacyjne. Prawo oznacza organizacją iednych i drugich, ich właściwość i terytorium oznaczają ich granice. 62.) W materyach występkuw pociągających za sobą karę cielesną lub karę niesławy, najpierwszy sędzia przyjmuje lub odrzuca oskarżenie: jeżeli jest przyjęte, drugi sędzia uznaje występki, a inni sędziowie formują Trybunał kryminalny i przepisują karę. Wyrok ich jest nieodzowny. 63.) Urząd oskarżyciela publicznego przy Trybunale kryminalnym przez Kommissarza Rządowego jest sprawowany. 64.) Występki nie ciągnące za sobą kary cielesnej lub wygnania, należą do Trybunałów Policji korekcyjnej, z wolnością odwołania się do Trybunałów kryminalnych. 65.) Dla całej Rzpltey wyznaczony jest Trybunał kassacyjny, który stanowi względem żądania kassacyi wyroków ostatecznych wydanych przez Trybunały, i względem odesłania od iednego do drugiego Trybunału w sprawie sfałsznego podeyrzenia lub bezpieczeństwa publicznego w przychyleniu się do strony przeciwko całemu Trybunałowi. 66.) Trybunał kassacyi nie wchodzi w grunt sprawy, lecz znosi Dekreta wydane w sposobie którym formalność była zgwałcona, lub który zawiera w sobie wyraźne sprzeciwienie się prawu, a odsyła istotę processu do Trybunału, który go roztrząsać powinien. 67.) Sędziowie składający Trybunały pierwszej instancyi, i Kommissarze Rządowi tym Trybunałom dodani, wzięci są z listy okręgu i z listy departamentu. Sędziowie składający Trybunał appellacyjny, i dodani im Kommissarze, wzięci są z listy departamentowej. Sędziowie składa-

jący Trybunał kassacyjny i Kommissarze przy nim postanowieni, brami będą z listy Narodowej. 68.) Inni sędziowie procz sędziów pokoju zostają się na całe życie przy swych urządach, chibaby byli przekonani o iaką zbrodnię, lub gdyby nie zostali utrzymeni na liście wyborowej. (Reszta polym.)

Podług Dziennika *le Diplome*, G. Moreau wyjechał dnia wczorayszego do armii. — W kommissyi Prawodawczej Starszych Garat miał głos poprzedzający przyjęcie Konstytucyi. Dnia wczorayszego nowa Konstytucya była ogłoszona w Departamentach pobliskich Paryża. Nigdy nie widziano tyle kuryerów i wozów pocztowych po drogach, iak w pierwszych dniach tej Dekady; wszędzie brakowało posztylionów i koni; z tego wniesć można, iż prawie w całej Rzpltey iednegoż dnia co i w Paryżu Konstytucya ogłoszoną zostanie.

Dnia onegdayszego Dozorca ubiorow dawnego Dyrektoryatu pokazał Konsulowi *Bonaparte* przepyszną suknię podług wymalowanego przez *Dawida* wzoru. *Bonaparte* obejrzawszy tę suknię, znalazł ją nadto wspaniałą, i obróciwszy się do przytomnych w wielkiej liczbie wojskowych, rzekł: koledzy, ja przenoszę ubior Generalski, coż wy na to? Uradowani wojskowi mocno wychwalali przedsięwzięcie pierwszego Konsula (*Przyjaciel Praw*) — Kommissarze handlowi dla ułatwienia wpływu do skarbu 12 milionów mających być wziętymi z podatku wojennego, wymyślili plan loteryi potwierdzony przez Konsulów wyrokiem dnia 15. Ta loterya składa się z 40 tysięcy biletów każdy od 300. franków. Ciągnięcie iey cztery razy odprawiać się będzie.

Kommissarze *Amerykańscy* wysłani dla negocjowania z Rzpltą *Francuzką*, przybyli do *Lizbony*, zkad mają wkrótce udać się do *Paryża*. — Rzplta *Liguryjska* miała także swoy 18. *Brumaire*. Ciało Prawodawcze uchwaliło wyrok znoszący Dyrektoryat, i mianujący goh Konsulow i obowiązany postanowić Rząd na podobieństwo tego, który *Francya* świeżo przyjęła. — Donoszą z *Rennes* pod dniem 10. „To

miało jest iak opasane. Brakuje tam żywności. Szuani żartują z pacyfikacy i przyiąć iey nie chcą. Listy z *Angers* przeciwnie zapewniają, iż *Chatillon*, *Frotté*, *Dautichamp*, *Laprevallais*, i inni dowodczy Szuanów w *Pouanée* zebrałi, okazali Generałowi *Hedouville* naylepsze do pacyfikacyi skłonności.

Jeżeli to jest prawdą co ieden z naszych Dzienników dać do zrozumienia, iż nowa Konstytucya jest tylko projektem, w którego ułożeniu widać zbyt czyny pośpiech, można się spodziewać iż Konsulowie i Kommissye Prawodawcze odrzucą z iey kilka Artykułów, które już publiczność z nieukontentowaniem uważa. Taki jest Artykuł o Emigrantach który stawia wieczną granicę pomiędzy sto tyścami familiow i ich oycyzną.

Ogłoszono tu następującą proklamacyą.— *Konsulowie Rzpltey Francuzkiej*. Francuzi, podana wam jest konstytucya; znosi ona niepewności, które Rząd tymczasowy wystawiał w związkach zewnętrznych, w położeniu wewnętrznym i wojennym Rzpltey. Wprowadza w postanowione przez się władze naypierwszych urzędników, których gorliwość zdawała się być dla ich dzielności potrzebną. Konstytucya ułożona jest na prawdziwych zasadach rządu reprezentacyjnego, na prawach własności, równości, i wolności. Władze, które stanowi będą silne i stałe takie iakie powinny być dla zabezpieczenia Praw obywatelom i dobra krajowi. Obywatele rewolucya zwrocona jest do zasad, od których się rozpoczęła.— Jest ona już skończona.— (Podpis:) *Roger Ducos, Sieyes, Buonaparte*.

Dnia wczorayszego z rana garnizon *Paryżki* zgromadzony był na pole marsowe, dla przyśluchania się czytaniu konstytucyi. Rady Administracyjne rozmaitych Urzędów podpisały akt przyjęcia, a wszyscy żołnierze okazali wielkie ukontentowania znaki. *G. Lefebvre* zakończył tę ceremonią przez krótką przemowę: Powróciliśmy więc rzekł, do pięknych dni rewolucyi, urzędy nie będą już więcey łupem złoczyńców, a przyjęcie Konstytucyi położy koniec wszystkim niesnaskom. Buntownicy tylko odrzucać ją mogą. Na nasze bagnety poprzysięgniemy ich zgubę. (Publiciste.)

W kommissyi Inspektorow Rady starszych otworzone były dwie księgi dla przyjmowania zapisow zdań o konstytucyi, wielka liczba członków już ją przyjęła. *Ob. Camus* archiwista podpisał się na iey odrzucenie.— *Lecoulteux de Canteloux*, *Gen. Hatry*, *Garant-Coulon* i *Tronchet*, są członkami senatu dozorczego. Wymieniają także *Roederera*, *Ber-*

nardin de St. Pierre, *Laplace*, *Lacepede*, *Daubenton*, *Fleurieux*.

Minister Policyi generalney do swoich Współ-Ziomkow.— w *Paryżu* dnia 14. *Frimaire* (15. *Grudnia*.)

„Obywatele. Wasza nadzieia jest spełniona. Konstytucya jest ogłoszona. Każdy kto tylko w sercu swoim nosi miłość wolności i pragnienie pokoju, z radością ją przyjmie. Znajdujemy w iey zabezpieczenie naszych praw i własności. Namietności rewolucyjne są tam rzędem mocnym spiętymi. Sprzymierzeńcy nasi mogą na prawie i trwałości umow naszych polegać. Na coż się nieprzyjaciele nasi ulkarzać będą? Iż niechcemy zniszczyć utworzenia nadziei i zasad konstytucyi; iż przedsięwzięliśmy Rząd reprezentacyjny utrzymać; iż we wszystkich sercach wzbudzamy Republikantkie uczucia, stawiając na czele tego Rządu ludzi, których ufnosć Ludu *Francuzkiego* do iey powołuje.“

Dziennik Mésager wyraża, iż lud *Paryżki* pokazuje się bydź obojętnym widzem nowej Konstytucyi. — Generał *Valence* przybył do *Paryża*.

Donoszą z *Dijon* pod dniem 11. „Generał *Mack* opuścił nasze miasto tego poranku, poniosłszy z sobą szacunek tych wszystkich, którzy go w iego niewoli znali. Jego wyższy sztab ma za nim za kilka dni wyiechać. Ci Generałowie mają być zamienieni za *Generałow Grouchy*, *Perignon* i *Serrurier*.

Oczewiśtą jest rzeczą, iż nowa Konstytucya jest tylko fundamentem regularniejszej i lepiej urządzonej budowy którą na nim wystawić przedsięwzięto. (*Diplomate*.)

Ministrów Policyi polecono podać rapport ostateczny względem deportowanych w *Fruithorze*.

Listy z *Łondynu* donoszą, iż komenda nad flotą krążącą przed portem *Breśteńskim* dana jest Admirałowi *St Vincent*, na miejsce Lorda *Bridport*.

Wiadomo jest, iż Konsul *Buonaparte* rozkazał złożyć w bibliotece narodowej trzy oryentalne rękopisma, które z sobą przywiozł z *Egiptu*. *Ob. Langlais* zatrudnia się obserwowaniem onych rozbiorem, które przyłączy do innych rękopism oryentalnych złożonych w bibliotece narodowej. Tym czasem wydał krótkie objaśnienie, w którym opisuje i tłumaczy ozdoby tych rękopism, i onych znaczenie. Rękopism *Turecki* ma tytuł: *Wschód szczęścia, i źródło naywyższej umiejętności talizmanow*, jest to zbiór zabytkow astronomii, astrologii, i geografii, prawdziwych lub zabobonnych z tłumaczeniem tak osobliw-

szym iak są figury, któremi są ozdobione. Jeden z rękopism *Perfskich* jest do zbior pięciu dzieł sławnego Persa *Ahdoel-Rahhman el-Diamny* autora *Bebaryslanu*, którego Obywatel *Langlais* wydał rozmaite wypisy. Inny rękopism *Perfski* ma tytuł: *Rozmowa kochanków*. Jest to zbior 79. posiedzeń czyli rozmów o miłości tak w prozie iako i wierszu. Ten rękopism jest na różowym papierze, dokładnie przekopiowany, lecz nie ma nim ani imienia pisarza, ani czasu przepisania. Dwanaście ozdób na tym piśmie położone okazują pędzel oryentalny i wystawiają dowcipne tych powieści znaczenia.

Dziennik tutejszy wyraża co następuje:— Dnia 21 będzie dana dla wszystkich *Francuzów* wielka uroczystość, która przez żadne *programma* nie będzie zaleconą, ani żadnem nie otoczona bagnetami. Uroczystość ta nie na polu marsowym, ale w fercach *Francuzów* odprawianą będzie, do żadnych nie podobna iakie w kalendarzu *Robespiera* znajdują się.— To się znaczy, iż w dniu tym ogłoszone zostanie zawieszenie broni dające nadzieję bliskiego pokoju, które to ogłoszenie nie tylko dla *Francyi*, ale i dla całej *Europy* będzie uroczystością.

z Zurych dnia 7. Grudnia,

Oczekujemy tu skwapliwie na następcę po *G. Mafsenie*, w nadziei ulgi w wielu uciążliwościach.— Procz dwóch półbrigad do *Włoch* odeszłych, dwie inne na toż samo mają iść przeznaczanie, *Mafsen* otrzymał zapewnienie od Konsulów, iż armia *Włoska* znacznie wzmocnioną zostanie.— Zaczynają tu mówić znowu o sytemacie federalnym, dowodząc, iż nierozdzielna Rzpłta nie przystoi Kantonom *Szwajcaryi*, tak różnym między sobą w obyczajach, mowie i religii.— Gazeta *Postelta* nie przez *G. Mafsenę*, ale przez Dyrektoryat *Helwecki* zakazana była, lecz dyrektor *Laharpe* sądząc w tym być naruszenie zasad wolności, wyrobił cofnięcie zakazu. Co tylko gazeta z tej strony oswobodzoną została, doznała z innej niepomyślnego losu, gdyż Xiążę *Wirtembercki* ukarał autora zakazem niewydawania gazety przez dni ośm.

z Berny d. 15 Grudnia,

Ogłoszono tu urzędownie następujący List Generała *Mafsena* do naszego Dyrektoryatu: Obywatele Dyrektorowie. Spiesz się z odpisaniem na List Wasz pod dniem 17 Listopada. Zawiera on w sobie uzalania się na zbyt ciężary nałożone na kanton *Bazyli* z przyczyny potrzeb których dostarcza dla sto-

iącego tam i przechodzącego wojska; Wasz korespondencya od niejakiego czasu wyraża podobne ukarżania na teraźniejszy stan całej *Helwecyi* i wyrzuty, iż nie się nie czyni dla załatwienia przynajmniej w części znacznych kosztów iakie ciągnie za sobą armia *Francuzka*. Obywatele Dyrektorowie, staie się potrzebą, ażebym się wam w tej mierze otwarcie tłumaczył, i zaczynam od przyznania iżście uczynili wszystkie ołiary dla dopomagania armii, i że długi, któreśmy zaciągali na tym się opieraia co tylko obowiązki między Rządami mogą mieć w sobie najwyższego. Podług tego przekonania posyłałem rządowi *Francuzkiemu* najmocniejsze i nieustanne nalegania, ażeby otrzymać zapewnienie wszystkich potrzeb armii, i powrocie przynajmniej w części liwerunki przez *Szwajcaryę* dostarczane. W tym momencie znajduje się przy Rządzie jeden oficer z moiego wyższego sztabu, któremu poleciłem przekładanie naszych potrzeb, i wyiednanie pomocy. Wszelkiego się po moim ułilnym staraniu spodziewam. W podobnym położeniu coż czynić mogę. Nie mam do mego rozrządzenia żadnych funduszów, żadnych rzodek; gdybym je miał, starałbym się iak narychlejsz zaspokoić to co się wam dotąd należy. Winienem oddać sprawiedliwość troskliwości z jaką opatrywaliście nasze potrzeby, oraz słuszności waszego upominania się. Inne okoliczności są mi zupełnie obce. Jako Generał nie mogę poświęcić głównych czynności które mi są z szczególnych względów powierzonymi. Winienem utrzymywać i bronić swoich stanowisk. Los *Helwecyi* do tej obrony jest przywiązany. Nie mogę więc iak tylko boleć na dolegliwości, które zataimować nie w mojej jest mocy, a którym sam tylko Rząd *Francuzki* skutecznie może zaradzić przesłaniem nam dostatecznych posiłków. Obywatele Dyrektorowie, mam przyczynę spodziewać się, iż nakoniec te posiłki przybędą, na otrzymanie tego czynilem co tylko w mocy mojej być mogło; mam także nadzieję iż przeięci tą prawdą, nie będziecie się dłużej zemną zastanawiać nad nieszczęściami które są mi doskonale wiadome, które staram się umniejszyć, ale które powtarzam, zakończyć się nie mogą iak tylko za przysyłaniem się Rządu moiego.— Pozdrowienie i uszanowanie. (podpisano) *Mafsen*.

z Stutgardu d. 19 Grudnia,

Dowiadujemy się z Listów z *Fryburga*, dnia 11 tego miesiąca, iż w okolicach *Schlingen* i *Auggen* nastąpiła utarczka pomiędzy forpocztami *Austryackimi* i *Francuzkiemi*.

Druga potyczka nastąpiła dnia 13 blisko wsi *Rothweil* od strony *Brisach*.

Dnia 15 Grudnia.

Zawczoray i wczoray, trzy Pułbrygady *Francuzkie* przeszły przez *Baden* dla udania się do Armii *Włoskiej*. Mowią, iż 5ta i 7ma dywizya ma też same przeznaczenie. Te wojska będą zaftapione przez kilka korpusow Infanteryi i kawaleryi ktore mają przybydz ze środka kraiu.

z Strazburga dnia 18. Grudnia.

Przybył tu ostatniey nocy kurjer nadwyzczayny, który przywiozł nową Konstytucyą. Garnizon z *Kehl* przymusił *Austryakow* do opuszczenia *Sundheim*.

z Wirtzburga d. 22. Grudnia.

Mowią, iż całe pospolite ruszenie kraiu naszego rozeydzie się, i zostanie zaftapione przez *Bawarczykow* przez co obeydzie się nawet bez insurrekcyi *Mogunckiey*. Powody w tey mierze są tajemnicze. — Rek wizycye z strony Cesarzkiej dwoynasob iak były zapisane będą wybieranemi, przez co domyslać się należy bliskiey silney kampanii.

z Ratyzbony d. 20. Grudnia.

Baron de *Hügel* mianowany iest przy feymie Rzeszy ministrem wojny na mieyscu *Hrabiego Lelubach*, który ma iechać, iak głoszą w charakterze Ambassadors do *Peterzburga* lub *Berlina*. — Listy z *Semlina* pod dniem 4 t. m. zapewniają, iż *Basman-Oglu* iest w marszu do *Belgradu*. — Rozmajei Xiążęta Rzeszy mianowicie Elektorowie duchowni, wyrazili Cesarzowi życzenia swoje do prędkiego przyspieszenia pokoju.

Od granic Włoskich dnia 2. Grud:

Patryarcha *Wenecki* wydał do ogółu duchowienstwa następujący list Pasterki przed rozpoczęciem konklawe. „Z *S. Bernardem* chcemy do was przemowić szanowni i mili bracia. Komużby to na myśl przyszło, aby gwałtowna burza, aby czarna chmura wieiaca od tak dawna na mistyczną łodkę, aby wygnanie naywyższej kościoła głowy *Piusa VI. s. p.* z stolicy *Rzymu*, aby rozpedzenie świętego kolegium i naywyższych pasterzow, aby słowem przedsięwzięcie do obalenia *Troonu* i *Oktarza*, mogło nakoniec przynieść miastu naszemu naywiększą sławę i okazałość? Nienależy nam iak tylko błagać niekończoną i wieczną mądrość, która wszystko z siłą i łagodnością urządziła, nie należy nam iak smutny żal ferca naszego względem zaszłych przykrych wypadkow ulkromić, i z podziwieniem powtarzać: W *Wenecyi* ma więc wybranym być wielki Namieśnik *Chrystusa*. My *Wenecyanie* będziemy przeto pierwsi, którzy uzna-

my wielkiego Kapłana i Papieża, pierwsi przyjmemy iego nieomylne wyroki, pierwsi, którzy się do ucałowania świętych nog iego rzuciemy, pierwsi, którzy błogosławieństwem iego Apostolskim zbogaceni zostaniemy?

OBWIESZCZENIA.

Zdaje się, iż Publiczność Prowincyi tutezszey ieszczéniedostatecznie i niedość gruntownie poznala rozrządzenie uczynione, podług ktorego Oficjaliści Celni i Konsumcyjni z odebranych podatkow nie inaczej iak tylko przez wydanie drukowanych Kwitow, lub w Księgach podatkowych osob takowe opłacających kwitować zwykli. Ze zaś przepalający gorzałkę, Piwowary, Dominia i Rzeźnicy takowe podatki opłacający, obowiązani są podług ustaw Akcyznych, nie inne zakwitowania od Oficjalistow celnych i konsumcyjnych odbierać, iak tylko w swych księgach podatkowych, reszta zaś Publiczności podatki swoje za drukowanymi kwitami składać powinna, (gdyż w przeciwnym razie takowe złożenie podatkow iak nieuskutecznione zważanym będzie) przeto urządzenie to, powtórnie do wiadomości powszechney się podaje, aby każdy szkody ztąd wynikać mogącey, ulitrdzić się mógł. — w Warszawie dnia 12. Listopada 1799.

Kamera J. K. Mci Pruss Południowych *Wojenna Ekonomiczna.* DE HOYM.

Kommissya wspólna przez Nayaśniejsze dwa Dwory Cesarzkie i Królewsko-Prulki do upadłych Iżesciu Bankow, to iest: *Uur. Piotra Teppera*, *Karola Schultza*, *Fryderyka Cabrity*, *Prota Potockiego*, *Matieja Łyszkiewicza*, i *Dawida Heyzlera* wyznaczona.

W. Jerzemu de Bystram z Osoby, i iako niegdy *W. Adama de Bystram* Kapitana Bratu i innym Sukcesorom w przyzwoitey iaku komu należy asystencyi, nakazuje, ażeby od daty w Gazetach umieszczenia niniejszego pozwu za tygodni ośm przed ładem Kommissyi Bankowey w pałacu *Tepperowskim* na ulicy Miodowey tu w Warszawie odprawiającym się osobiście lub przez swego Pełnomocnika stawili się, a to na poparcie Wierzycieli Administracyi i Prokuratora *Mally Kabrytowskiej* Powow dow, którzy stosując się do Dokumentu w Warszawie pod dniem 5 Kwietnia R. P. 1794 przez niegdy *W. Adama Bystrama* za siebie i Brata swego *Jerzego* na summe ogólną Czerw: zł. 1601 zł. 15 *Massie Kabryta* danego, areztując wszystkie wasze Fundusze pozywają Was o to abyście namienioną summe Czerw: zł. 1601 zł. 15. z prowizyą i expensą pod rygorem exekucyi zapłacili. — Zatem Pozwani mają się stawić i na to odpowiedzieć; albowiem czyli się stawiać lub nie? wszelako w Terminie niniejszego zapowzu przypadającym, zaoczny wyrok ostateczny przeciwko Pozwanym ogłoszony i exekucya onegoż niezwłocznie wlkazana zostanie. Działo się w Warszawie w kancelaryi teyże Kommissyi dnia 19 Xbris 1799.

(L. S.) *W. Lalewicz S. K. B. Regent mpp.*

DONIESIENIA.

Podaje się do wiadomości, iż sale Redutowe przy Teatrze wielkim oraz Buffet tak do Teatru iako i do Rodut są do naiecia od 1go Marca 1800 Roku, życzący sobie zakontraktować one raczy się udać do kamienicy *Hryniewiczowilka* zwaney pod Nrem 365 przy kościele *WW. PP. Bernardynek* sytuowaney na pierwieższe Piętro od strony *Krakowskiego Przedmieścia* końcem powzięcia dalfzey o tym Informacyi.

W Drukarni Pani Zawadzkiej wyszło z druku dziełko *Przyjaciel Ludzi* Poema z Niemieckiego.

Kapitor tey Gazety iest na Ulicy *Św. Józefa* w Kamienicy *JP. Hangle* Nro 11. pod znakiem Okrętu na pierwszym piętrze. — Exemplarz gr. 20.